Kohtulahendite kogumik

ÜLDKOHTU OTSUS (kuues koda)

12. mai 2016*

Finantsabi — Teadusuuringud — Teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmes raamprogramm (2007–2013) — Projekt eDIGIREGION — Komisjoni otsus, millega lükati tagasi äriühingu taotlus projektis osaleda — Tühistamishagi — Hagi esitamise tähtaeg — Tähtaja algus — Vastuvõetamatus — Lepinguväline vastutus — Mittevaraline kahju — Üksikisikutele õigusi andva õigusnormi piisavalt selge rikkumine

Kohtuasjas T-468/14,

Holistic Innovation Institute, SLU, asukoht Pozuelo de Alarcón (Hispaania), esindajad: advokaat R. Muñiz García, hiljem advokaat J. Marín López,

hageja,

versus

Euroopa Komisjon, esindaja: R. Lyal, keda abistas advokaat J. Rivas Andrés,

kostja,

mille ese on esiteks ELTL 263 alusel esitatud nõue tühistada komisjoni 13. märtsi 2014. aasta otsus ARES (2014) 710158, millega lükati tagasi hageja taotlus osaleda projektis eDIGIREGION, ja teiseks ELTL artikli 268 alusel esitatud nõue hüvitada hageja poolt selle otsuse tagajärjel väidetavalt kantud kahju summas 3 055 000 eurot koos kogunenud intressiga, ning teise võimalusena määrata kantud kahju hindamiseks ekspert,

ÜLDKOHUS (kuues koda),

koosseisus: koja president S. Frimodt Nielsen, kohtunikud F. Dehousse (ettekandja) ja A. M. Collins,

kohtusekretär: vanemametnik J. Palacio González,

arvestades menetluse kirjalikku osa ja 14. jaanuari 2016. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

otsuse

Vaidluse taust

1 Hageja Holistic Innovation Institute, SLU on 2011. aasta juunis asutatud Hispaania äriühing, mis tegutseb peamiselt telekommunikatsiooni, telekommunikatsioonialase arendustegevuse ja nõustamisteenuste ning uurimis- ja arendustegevuse valdkonnas. Äriühingu esindaja ja ainus tegevjuht oli varem äriühingu R. juhatuse esimees ja tegevjuht; äriühing R. likvideeriti 2012. aasta veebruaris vabatahtlikult.

2 Aastatel 2012 ja 2013 osales hageja koos 15 muu äriühingu ja piirkondliku osalejaga konsortsiumis, mis esitas projektis eDIGIREGION (Realising Digital Agenda Through Transnational Cooperation Between Regions) osalemise ettepaneku.

3 Kõnealuse projekti eesmärk on viia regioonide piiriülese koostöö abil ellu digitaalarengu tegevuskava. Euroopa Ühenduste Komisjon käivitas projekti Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta otsusega nr 1982/2006/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja tutvustamistegevuse seitsmendat raamprogrammi (2007–2013) (ELT 2006, L 412, lk 1). Projekti eDIGIREGION kestuseks oli ette nähtud 36 kuud ja Euroopa Liidu rahalise toetuse suurus oli maksimaalselt 2 999 971 eurot.

4 Konsortsiumi poolt komisjonile esitatud ettepanek sai esimesel hindamisel summaarseks hindeks 13 punkti 15-st, misjärel algas 2013. aasta veebruaris komisjoniga läbirääkimiste etapp.

5 Komisjon sai 2013. aasta aprillis täiendavat teavet, mis käsitles muu hulgas äriühingu R. suhtes varem läbi viidud auditite tulemusi, hageja ja äriühingu R. vahel esinevaid sarnasusi ning muid hageja tegutsemisvõime ja finantssuutlikkusega seotud aspekte.

6 Komisjon palus 28. ja 29. mai, 12. ja 19. juuni ning 2. juuli 2013. aasta e-kirjadega hagejalt tema tegevus- ja finantsandmeid, eeskätt andmeid personali suutlikkuse kohta. Hageja esindaja vastas 29. mai, 4., 13. ja 19. juuni 2013. aasta e-kirjadega.

7 Kuupäevata kirjaga, mille kohta nähtub kohtuasja toimikust, et see koostati 20. septembril 2013, andis komisjon hagejale teada, et ta on läbi viinud hageja tegutsemisvõime ja finantssuutlikkuse põhjaliku hindamise, mille tulemusena ta leiab, et hageja ei ole tõendanud oma suutlikkust täita projekti ettepanekus ette nähtud ülesandeid. Seega tegi komisjon otsuse lükata tagasi hageja taotlus osaleda projektis eDIGIREGION.

8 Hageja kinnitas 30. septembri 2013. aasta kirjaga komisjonile, et ta on kätte saanud tema kirja, milles antakse teada, et hageja taotlus osaleda projektis eDIGIREGION lükatakse tagasi. Hageja vaidlustas selle tagasilükkamise, teatas oma valmisolekust esitada vajalik teave oma tegutsemisvõime ja finantssuutlikkuse tõendamiseks ning palus komisjonil oma hinnang uuesti läbi vaadata.

9 Komisjon kinnitas 15. oktoobri 2013. aasta kirjaga kõnealuse vastulause kättesaamist ning märkis, et hagejale saadetakse vastus 2013. aasta novembri jooksul.

10 2013. aasta oktoobris ja novembris vahetasid ühelt poolt hageja esindaja ning teiselt poolt komisjon ja projekti eDIGIREGION koordinaator e-kirju. 29. novembri 2013. aasta kirjas teatas komisjon hagejale, et ta ei ole läbirääkimisi tahtlikult viivitanud ega avalikustanud konfidentsiaalset teavet või avaldanud kolmandatele isikutele mingit survet, mis oleks viinud hageja osalemise tagasilükkamiseni. Komisjon kinnitas hagejale, et ta vaatab uuesti läbi teavet, millele ta tugines otsuses lükata tagasi hageja

osalemine projektis eDIGIREGION, ning märkis, et kui uue hindamise tulemuseks on soodsad järeldused, ei ole komisjon selle vastu, et hageja võetakse konsortsiumi tagasi. Samas andis komisjon teada, et uus hindamine ei saa kaasa tuua läbirääkimiste peatamist.

11 Komisjon kinnitas 20. detsembri 2013. aasta kirjas üksikasjaliku argumentatsiooni järel oma hinnangut, et hageja taotlus osaleda projektis eDIGIREGION tuleb tagasi lükata põhjustel, et tal puudub piisav juhtimis- ja haldussuutlikkus, ta on jätnud väära mulje oma tehnilisest ja teadussuutlikkusest ning et tema kaasrahastamise suutlikkus on nõrk.

12 Hageja saatis 14. jaanuaril 2014 komisjoni teaduse ja innovatsiooni volinikule kirja, milles ta vaidlustas komisjoni hinnangu ja mille juures oli lisa hageja väidetega vastuseks komisjoni 20. detsembri 2013. aasta argumentidele.

13 Komisjon andis 13. märtsi 2014. aasta väljastusteatega tähitud kirjas – mille hageja sai kätte 21. märtsil 2014 ja mille juures oli lisa üksikasjalike vastustega hageja väidetele – hagejale teada, et ta kinnitab oma varasemaid, 20. detsembri 2013. aasta kirjaga edastatud järeldusi, et tema otsus jätta hageja läbirääkimistest kõrvale on nüüdsest lõplik ning et hageja võib esitada ELTL artikli 263 alusel Üldkohtule hagi kahe kuu jooksul alates selle kirja teatavakstegemisest. Komisjon täpsustas, et hageja vastused sellele kirjale ei ole hagi esitamise tähtaja kulgemist peatava toimega.

14 Hageja teatas 2. aprilli 2014. aasta kirjas komisjonile, et ta peab komisjoni hinnangut ekslikuks ning kavatseb selle kohtus vaidlustada.

15 Komisjon vastas 12. mail 2014 hagejale, et tema osalemise tagasilükkamise põhjuseid oli selgitatud juba varem ning kuna ühtegi uut tõendit ei ole esitatud, siis ei ole komisjonil muid märkusi.

16 Toetusleping sõlmiti 28. märtsil 2014 ilma hagejata.

Menetlus ja poolte nõuded

17 Hageja esitas käesoleva hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 24. juunil 2014.

18 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Üldkohus (kuues koda) avada menetluse suulise osa. Üldkohtu kodukorra artiklis 89 ette nähtud menetlust korraldavate meetmete raames palus Üldkohus pooltel kirjalikult vastata küsimusele kahju hüvitamise hagi vastuvõetavuse kohta. Pooled täitsid selle nõude ette nähtud tähtaja jooksul.

19 Poolte kohtukõned ja vastused Üldkohtu suuliselt esitatud küsimustele kuulati ära 14. jaanuari 2016. aasta kohtuistungil.

20 Hageja palub Üldkohtul:

— tühistada komisjoni otsus jätta hageja projektist eDIGIREGION kõrvale;

— määrata juriidiline ekspertiis ja nimetada hageja kantud majandusliku kahju hindamiseks ekspert;

— võtta teatavatelt projekti koordinaatoritelt tunnistaja ütlused;

— mõista komisjonilt tekitatud kahju eest välja hüvitis summas 3 055 000 eurot koos lisandunud intressiga, või teise võimalusena, mõista komisjonilt välja kohtueksperdi poolt kindlaksmääratud summa;

— avaldada Üldkohtu tehtav otsus erialases meedias või vähemalt komisjoni teatavates bülletäänides;

— mõista kohtukulud välja komisjonilt.

21 Komisjon palub Üldkohtul:

— tunnistada tühistamishagi vastuvõetamatuks, või teise võimalusena tunnistada hagi põhjendamatuks;

— jätta kahju hüvitamise nõue põhjendamatuse tõttu rahuldamata;

— mõista kohtukulud välja hagejalt.

Õiguslik käsitlus

Tühistamishagi

22 Komisjon väidab, et tühistamishagi on esitatud hilinenult ja seetõttu on see vastuvõetamatu. Ta rõhutab, et vaidlustatud otsus tehti hagejale teatavaks 21. märtsil 2014 ning hagi esitati alles 24. juunil 2014 ehk pärast hagi esitamise tähtaja möödumist. Vastulauses lisas komisjon, et vaidlustatud otsus tekitab õiguslikke tagajärgi alates selle teatavakstegemisest adressaadile, ilma et seda oleks tarvis avaldada. Lisaks saadeti hagi digitaalselt allkirjastatud originaal 20. mail 2014 e-kirja teel, kuigi elektrooniliselt on menetlusdokumente võimalik esitada ainult e-Curia rakenduse kaudu. Peale selle saabus hagi allkirjastatud originaal Üldkohtu kantseleisse alles 14. juunil ehk pärast Üldkohtu 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 43 lõikes 6 ette nähtud kümnepäevast täiendavat tähtaega.

23 Hageja väidab, et hagi on vastuvõetav. Ta märgib, et hagi esitamise tähtaeg hakkab kulgema vaidlustatud otsuse avaldamisest ning et kostja vastuses ei viidata avaldamise kuupäevale. Samuti väidab hageja, et digitaalse sertifikaadi abil allkirjastatud hagiavaldus esitati hagi esitamise tähtaja jooksul enne vaidlustatud otsuse avaldamist. Ta lisab, et Üldkohtu antud tähtajast hagiavalduse puuduste kõrvaldamiseks on kinni peetud. Kohtuistungil viitas hageja vajaduse korrale pidada kinni õigusest tõhusale õiguskaitsevahendile ning asjaolule, et tegemist on vabandatava eksimusega.

24 Tuleb meenutada, et ELTL artikli 263 kuuenda lõigu kohaselt tuleb tühistamishagi esitada kahe kuu jooksul vastavalt kas meetme avaldamisest või teatavakstegemisest hagejale või nende puudumisel kahe kuu jooksul pärast päeva, mil hageja sellest teada sai. Samuti ilmneb ELTL artikli 297 lõike 2 kolmandast lõigust, et otsused, milles on märgitud adressaat – nagu käesoleval juhul –, tehakse teatavaks neile, kellele need on adresseeritud, ning jõustuvad sellisel teatavakstegemisel. Lisaks tuleb vastavalt 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 102 lõikele 2 pikendada hagi esitamise tähtaega seoses suurte vahemaadega kümne päeva võrra.

25 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on hagi esitamise tähtajast kinnipidamine avaliku huvi küsimus, kuna see tähtaeg on kehtestatud õiguslike olukordade selguse ja kindluse tagamiseks ning õigusemõistmise käigus diskrimineerimise või meelevaldse kohtlemise ärahoidmiseks ning liidu kohtu ülesanne on omal algatusel kontrollida, kas seda tähtaega on järgitud (kohtuotsused, 23.1.1997, Coen, C-246/95, EU:C:1997:33, punkt 21, ja 6.12.2012, Evropaïki Dynamiki *vs*. komisjon, T-167/10, ei avaldata, EU:T:2012:651, punkt 37).

26 Käesolevas asjas sisaldub vaidlustatud otsus komisjoni 13. märtsi 2014. aasta kirjas, mis saadeti hagejale väljastusteatega tähitud kirjaga. Poolte vahel ei ole vaidlust selle üle, et hageja sai kirja kätte 21. märtsil 2014. Lisaks täpsustati kõnealuses kirjas, et otsus jätta hageja läbirääkimistest kõrvale on lõplik ning et hageja võib esitada ELTL artikli 263 alusel Üldkohtule hagi kahe kuu jooksul alates asjaomase kirja teatavakstegemisest. Selles kirjas oli veel täpsustatud, et hageja vastused ei ole hagi esitamise tähtaja kulgemist peatava toimega.

27 Seega ei pea otsust vastupidi hageja repliigis esitatud väitele avaldama, ning võttes arvesse vahemaaga seotud tähtaega, möödus hagi esitamise tähtaeg 2. juunil 2014.

28 Hageja saatis hagiavalduse tõepoolest 20. mai 2014. aasta e-kirjaga. Siiski tuleb meenutada, et vastavalt 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 43 lõikele 6 loetakse menetlustähtaegade järgimise üle otsustamisel menetlusdokumendi esitamiskuupäevaks kuupäeva, mil menetlusdokumendi allkirjastatud originaali ärakiri jõuab faksi või e-posti teel Üldkohtu kantseleisse, ainult siis, kui hiljemalt kümne päeva jooksul pärast faksi või e-kirja kättesaamist esitatakse kohtukantseleisse menetlusdokumendi allkirjastatud originaal.

29 Käesolevas asjas esitati aga hagiavalduse originaal kohtukantseleisse alles 6. juunil 2014 ehk pärast 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 43 lõikes 6 ette nähtud kümnepäevase tähtaja möödumist.

30 Lisaks ei sisaldanud kõnealune originaal hageja advokaadi omakäelist allkirja, vaid sellel oli hageja omakäeline allkiri ja tema advokaadi allkirja ärakiri.

31 Selleks volitatud advokaadi poolt omakäeliselt allkirjastatud hagiavalduse originaali esitamata jätmine ei kujuta endast sellist vormilist puudust, mida saaks 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 44 lõike 6 alusel kõrvaldada. Seda nõuet tuleb käsitleda kui sisulist vorminõuet, mida tuleb kohaldada rangelt ning mille järgimata jätmine toob menetlustähtaja möödumisel kaasa hagi vastuvõetamatuse (kohtuotsus, 22.9.2011, Bell & Ross *vs.* OHIM, C-426/10 P, EU:C:2011:612, punkt 42; kohtumäärus, 21.9.2012, Noscira *vs.* OHIM, C-69/12 P, ei avaldata, EU:C:2012:589, punktid 22 ja 23, ning kohtuotsus, 23.5.2007, parlament *vs.* Eistrup, T-223/06 P, EU:T:2007:153, punktid 48 ja 51).

32 Hageja väide, mis tugineb tekkinud eksimuse vabandatavusele põhjusel, et Hispaania õiguses on advokaadi allkirja puudumine hagiavalduselt kõrvaldatav puudus, tuleb tagasi lükata. Mõistet „vabandatav eksimus“ tuleb nimelt tõlgendada kitsalt ning see saab esineda üksnes erandlikel asjaoludel (kohtuotsus, 22.9.2011, Bell & Ross *vs.* OHIM, C-426/10 P, EU:C:2011:612, punkt 47). Kohtukantseleisse esitatavate menetlusdokumentide ettevalmistamise, jälgimise ja kontrollimise eest vastutab aga täielikult asjaomase poole advokaat ja käesoleval juhul ei võimalda siseriiklikule õigusele tuginevad hageja argumendid teha järeldust, et eksisteerivad erandlikud asjaolud kohaldatava kohtupraktika tähenduses.

33 Lisaks ei sea asjaolu, et advokaadi allkirja puudumist hagiavaldusel ei saa liidu õiguse järgi käsitada kõrvaldatava puudusena (vt punkt 31 eespool) kahtluse alla õigust tõhusale õiguskaitsevahendile. Menetlusnormide range kohaldamine vastab nimelt õiguskindluse nõudele ja vajaduse korrale hoida õigusemõistmise käigus ära mis tahes diskrimineerimine või suvaline kohtlemine. Kuigi hagiavalduse esitamise tingimused ja tähtajad piiravad õigust pöörduda kohtusse, ei saa seda piirangut käsitada tõhusa õiguskaitse põhiõiguse olemuse kahjustamisena, seda enam, et käsitletavad õigusnormid on selged ja nende tõlgendamine ei tekita erilisi probleeme (vt selle kohta kohtumäärus, 21.9.2012, Noscira *vs.* OHIM, C-69/12 P, ei avaldata, EU:C:2012:589, punktid 33–35 ja seal viidatud kohtupraktika).

34 Eeltoodust järeldub, et 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 43 lõike 6 tingimustest ei ole kinni peetud ning et hageja 20. mai 2014. aasta e-kirja ei saa pidada kehtivalt esitatud hagiavalduseks.

35 Lisaks väidab hageja, et ta esitas hagi esitamise tähtaja jooksul digitaalse sertifikaadi abil allkirjastatud hagi. Siiski on 24. juunil 2014. aastal e-Curia rakenduse kaudu esitatud hagi 2. juunil 2014 möödunud tähtaega arvesse võttes samuti hilinenud.

36 Sellest järeldub, et tühistamishagi tuleb jätta vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata, ilma et oleks vaja analüüsida hageja esitatud sisulisi väiteid.

Kahju hüvitamise hagi

37 Esiteks väidab hageja, et vaidlustatud otsuse näol on tegemist veaga ning see on toonud talle kaasa raskeid majanduslikke tagajärgi. Hageja viitab projektiga eDIGIREGION ja teiste projektidega seotud sissetulekute kaotusele ning rõhutab negatiivset mõju, mida see avaldas ametiasutustest klientidele ja tema enda konkurentsivõimele. Hageja hindab oma kahju suuruseks 3 055 000 eurot ja nõuab ühtlasi, et tema kannatatud majandusliku kahju hindamiseks nimetataks ekspert. Teiseks viitab hageja kahjule, mida ta on kannatanud komisjoni halvustamise tõttu ja mis mõjutab tema usaldusväärsust ning seoses sellega nõuab ta Üldkohtu otsuse avaldamist ja sellest teavitamist.

38 Vastuseks Üldkohtu küsimusele kahju hüvitamise hagi vastuvõetavuse kohta rõhutas hageja, et komisjon ei ole väitnud, et kõnealune hagi on vastuvõetamatu ning hageja rõhutab, et hagi on vastuvõetav.

39 Komisjon vaidleb sellele argumentatsioonile vastu ja vastuseks Üldkohtu küsimusele väidab ta, et kahju hüvitamise hagi on vastuvõetamatu.

40 Tuleb meenutada, et ELTL artikli 340 teise lõigu kohaselt heastab liit lepinguvälise vastutuse korral kõik oma institutsioonide või oma teenistujate poolt ülesannete täitmisel tekitatud kahjud vastavalt liikmesriikide õiguste ühistele üldpõhimõtetele.

41 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab selleks, et liidul tekiks eespool viidatud sätte tähenduses lepinguväline vastutus oma organite õigusvastase tegevuse eest, olema täidetud kogum tingimusi: institutsioonile etteheidetava tegevuse õigusvastasus, kahju tegelik tekkimine ning põhjusliku seose olemasolu väidetava tegevuse ja väidetava kahju vahel (kohtuotsused, 29.9.1982, Oleifici Mediterranei *vs.* EMÜ, 26/81, EU:C:1982:318, punkt 16; 9.9.2008, FIAMM jt *vs.* nõukogu ja komisjon, C-120/06 P ja C-121/06 P, EU:C:2008:476, punktid 106 ja 164–166, ning 16.10.2014, Evropaïki Dynamiki *vs.* komisjon, T-297/12, ei avaldata, EU:T:2014:888, punkt 28). Lisaks, mis puudutab asjaomasele institutsioonile etteheidetava õigusvastase tegevusega seonduvat tingimust, siis on kohtupraktika kohaselt nõutav, et oleks tõendatud isikutele õigusi andva õigusnormi piisavalt selge rikkumine. Otsustav kriteerium, mis võimaldab sedastada, et õigusnormi on piisavalt selgelt rikutud, on asjaolu, et asjassepuutuv liidu institutsioon või organ on ilmselgelt ja oluliselt ületanud oma kaalutlusõiguse piire (vt selle kohta kohtuotsused, 4.7.2000, Bergaderm ja Goupil *vs.* komisjon, C-352/98 P, EU:C:2000:361, punktid 42–44; 17.3.2005, AFCon Management Consultants jt *vs.* komisjon, T-160/03, EU:T:2005:107, punkt 93, ja 16.10.2014, Evropaïki Dynamiki *vs.* komisjon, T-297/12, ei avaldata, EU:T:2014:888, punkt 29).

42 Kahju tekkimisega seotud tingimuse kohta tuleb märkida, et liit on vastutav ainult siis, kui hagejal on tõepoolest tekkinud tegelik ja kindel kahju, mida peab tõendama hageja (kohtuotsused, 14.10.2014, Giordano *vs.* komisjon, C-611/12 P, EU:C:2014:2282, punkt 36, ja 16.10.2014, Evropaïki Dynamiki *vs.* komisjon, T-297/12, ei avaldata, EU:T:2014:888, punkt 30).

43 Mis puutub põhjusliku seose olemasollu väidetava õigusvastase tegevuse ja viidatud kahju vahel, siis väljakujunenud kohtupraktikast nähtub, et väidetav kahju peab piisavalt otseselt tulenema etteheidetavast tegevusest, st see peab olema kahju tekkimise määrav põhjus ning selle peab tõendama hageja (kohtuotsused, 30.1.1992, Finsider jt *vs.* komisjon, C-363/88 ja C-364/88, EU:C:1992:44, punkt 25, ning 20.9.2011, Evropaïki Dynamiki *vs.* EIP, T-461/08, EU:T:2011:494, punkt 209).

44 Kui üks kolmest liidu lepinguvälise vastutuse tekkimise tingimusest ei ole täidetud, tuleb kahju hüvitamise nõue jätta rahuldamata, ilma et oleks vaja uurida, kas ülejäänud kaks tingimust on täidetud (kohtuotsus, 16.10.2014, Evropaïki Dynamiki *vs.* komisjon, T-297/12, ei avaldata, EU:T:2014:888, punkt 33; vt selle kohta ka kohtuotsus, 15.9.1994, KYDEP *vs.* nõukogu ja komisjon, C-146/91, EU:C:1994:329, punkt 81).

45 Samuti olgu meenutatud, et kohtupraktika kohaselt on ELTL artikli 340 teise lõigu alusel esitatud kahju hüvitamise hagi liidu õiguskaitsevahendite hulgas iseseisev õiguskaitsevahend, nii et tühistamishagi vastuvõetamatus ei too iseenesest kaasa kahjunõude vastuvõetamatust (kohtuotsused, 15.3.1995, COBRECAF jt *vs.* komisjon, T-514/93, EU:T:1995:49, punkt 58, ja 17.10.2002, Astipesca *vs.* komisjon, T-180/00, EU:T:2002:249, punkt 139).

46 Kuigi pool võib esitada kahju hüvitamise hagi, ilma et ta oleks ühegi õigusnormi kohaselt kohustatud taotlema talle kahju tekitanud õigusvastase akti tühistamist, ei saa ta siiski sel viisil hiilida kõrvale sellise nõude vastuvõetamatusest, mis puudutab sama õigusvastasust ning taotleb samu rahalisi eesmärke (kohtumäärus, 26.10.1995, Pevasa ja Inpesca *vs.* komisjon, C-199/94 P ja C-200/94 P, EU:C:1995:360, punkt 27).

47 Seega tuleb kahju hüvitamise hagi tunnistada vastuvõetamatuks, kui sellega taotletakse tegelikult lõplikuks muutunud üksikotsuse tühistamist ning kui hagi rahuldamise tagajärjeks oleks olnud selle otsuse õiguslike tagajärgede kõrvaldamine (vt selle kohta kohtuotsused, 15.1.1987, Krohn Import-Export *vs.* komisjon, 175/84, EU:C:1987:8, punktid 32 ja 33; 15.3.1995, COBRECAF jt *vs.* komisjon, T-514/93, EU:T:1995:49, punktid 58 ja 59, ning 17.10.2002, Astipesca *vs.* komisjon, T-180/00, EU:T:2002:249, punkt 140). Sellega on tegemist siis, kui hageja püüab kahju hüvitamise nõudega saavutada samasugust tulemust kui see, mille tooks talle õigel ajal esitamata jäetud tühistamishagi rahuldamine (vt selle kohta kohtumäärus, 4.10.2010, Ivanov *vs.* komisjon, C-532/09 P, ei avaldata, EU:C:2010:577, punkt 24).

48 Lisaks võib kahju hüvitamise hagi kõrvaldada lõplikuks muutunud otsuse õigusliku mõju, kui hageja taotleb suuremat kasu, kuid võtab hagis arvesse ka kasu, mida ta saaks tühistamisotsuse korral. Sellisel juhul on kahju hüvitamise hagi vastuvõetamatuks tunnistamiseks siiski vaja tuvastada tihe seos eelnimetatud hagi ja tühistamishagi vahel (kohtumäärus, 24.5.2011, Power-One Italy *vs.* komisjon, T-489/08, ei avaldata, EU:T:2011:238, punkt 46).

49 Tuleb lisada, et kuna kahju hüvitamise hagi puudutab avalikku korda, võib kohus kontrollida selle vastuvõetavust omal algatusel (kohtuotsus, 17.10.2002, Astipesca *vs.* komisjon, T-180/00, EU:T:2002:249, punkt 139).

50 Asjaomaseid kaalutlusi arvesse võttes tuleb analüüsida hageja väiteid majandusliku ja mittevaralise kahju kohta.

Majanduslik kahju

51 Hageja väidab, et majanduslik kahju, mida ta on kannatanud, jaguneb kolmeks erinevaks osaks.

52 Esiteks nõuab hageja, et talle makstaks 438 165 euro suurune summa, mis vastab projektiga eDIGIREGION seotud toetuse kaotusele.

53 Tuleb sedastada, et selles nõudes taotletakse sellise summa maksmist, mille suurus vastab otseselt nende õiguste ulatusele, mis hagejal vaidlustatud otsuse tõttu saamata jäid. Nimetatud nõude eesmärk on seega kaudselt selle üksikotsuse tühistamine, millega hageja jäeti projektist kõrvale ning sellega taotletakse sama tulemust nagu tühistamishagiga.

54 Tühistamishagi, mis esitati otsuse peale jätta hageja projektist eDIGIREGION kõrvale, tunnistati aga eelnevalt vastuvõetamatuks (eespool punkt 36) ning kõnealune otsus on seega muutunud lõplikuks.

55 Seega on nõue hüvitada 438 165 euro suurune kahju, mis on seotud nimetatud projekti toetuse kaotusega, vastavalt eespool punktides 46 ja 47 viidatud kohtupraktikale vastuvõetamatu.

56 Teiseks väidab hageja sisuliselt, et eksisteerib 2014., 2015. ja 2016. aastaks plaanitud ressursside kaotusega seotud kahju, mille suurus on 146 055 eurot iga nimetatud aasta kohta. Repliigis toob hageja välja kahju, mis vastab projektist tulenevale täiendavale kasule ja summale, mis on hageja eelarvesse määratud summast suurem, samuti kahju, mis on seotud tema tulevase konkurentsivõime kahjustamisega ja tema teadmiste väärtustamata jätmisega.

57 Ühtlasi taotletakse asjaomases nõudes sellise summa maksmist, mis jäi hagejal vaidlustatud otsuse tõttu saamata. Selle nõude eesmärk on taastada rahalises mõttes olukord, milles hageja oleks enda hinnangul olnud siis, kui poleks tehtud otsust ta projektist kõrvale jätta. Nende summade maksmist taotlev nõue on seega eespool punktis 48 viidatud kohtupraktika tähenduses tihedalt seotud nõudega tühistada otsus hageja projektist kõrvale jätmise kohta. Selline nõue on seega samuti vastuvõetamatu.

58 Lisaks, isegi kui leida, et asjaomane seos tühistamishagiga ei ole piisavalt tihe, et see tooks endaga kaasa plaanitud ressursside kaotusega seotud kahju hüvitamise nõude vastuvõetamatuse, tuleb see nõue igal juhul põhjendamatuse tõttu rahuldamata jätta. Esitatud arvandmed 2014., 2015. ja 2016. aastaks plaanitud ressursside kaotuse kohta ei ole nimelt mitte kuidagi põhjendatud. Peale selle on liit vastutav ainult siis, kui hagejal on tõepoolest tekkinud tegelik ja kindel kahju, mida ta peab vastavalt eespool punktis 42 viidatud kohtupraktikale tõendama. Osundatud plaanid ei kujuta endast aga tõendit tegeliku ja kindla kahju kohta kohtupraktika tähenduses. Sama kehtib kahju puhul, mis on seotud hageja tulevase konkurentsivõime kahjustamisega ja tema teadmiste väärtustamata jätmisega.

59 Järelikult on kõnealune nõue vastuvõetamatu ja igal juhul põhjendamatu.

60 Kolmandaks viitab hageja seoses sissetulekute kaotusega, mis puudutavad muid projekte kui eDIGIREGION, projektidele INACHUS ja ZONeSEC. Hageja toob ühekorraga välja nii summad, mis on seotud projektide endiga – st 359 500 euro suurune toetus projekti INACHUS eest ja 421 750 euro suurune toetus seoses projektiga ZONeSEC – kui ka summad, mis vastavad aastateks 2014–2017 plaanitud vahenditele.

61 Siiski tuleb märkida, et hageja esitatud arvud ei ole kuidagi põhjendatud. Eelmainitud projektidele ei viita ka komisjoni 13. märtsi 2014. aasta otsus. Asjaomane otsus käsitleb tegelikult ainult projekti eDIGIREGION ning komisjon on selles selgelt täpsustanud, et nimetatud otsus ei mõjuta otsuseid, mis tehakse teiste hageja osalusega projektide ettepanekute kohta.

62 Seega ei ole tuvastatud põhjuslik seos ühelt poolt komisjoni tegevuse vahel, mis viis 13. märtsi 2014. aasta otsuse vastuvõtmiseni, ja teiselt poolt nende projektidega seotud võimaliku kahju vahel.

63 Järelikult tuleb kõnealune muid projekte käsitlev nõue samuti rahuldamata jätta.

64 Eeltoodust järeldub, et hagejale tekitatud majandusliku kahju hüvitamise nõue tuleb tervikuna rahuldamata jätta.

Mittevaraline kahju

65 Esiteks nähtub hageja kirjadest, et ta on enda väitel kannatanud mittevaralist kahju komisjoni tegevuse tõttu, mida ta peab halvustavaks ning mis mõjutas tema usaldusväärsust ja mainet. Ühtlasi väidab ta, et oma surveavaldustega viivitas komisjon läbirääkimisi, et häbimärgistada hagejat kui Euroopa Liidu projektidesse mittesoovitavat osalejat. Hüvituseks nõuab ta Üldkohtu otsuse avaldamist komisjoni teatavates bülletäänides ning kohtuotsuse teatavakstegemist selle konsortsiumi liikmetele, milles hageja osales ja mille projektid lükati edasi või sattusid viivitusse.

66 Tuleb märkida, et kui kõnealune nõue rahuldatakse, siis ei oleks selle tagajärjeks vaidlustatud otsuse õiguslike tagajärgede kõrvaldamine. Asjaomase nõude eesmärk ei ole nimelt saavutada samasugune tulemus kui see, mille tooks hagejale vaidlustatud otsuse peale esitatud tühistamishagi rahuldamine, kui hagi oleks esitatud õigel ajal. Järelikult on see nõue eespool punktides 46–48 viidatud kohtupraktikat arvesse võttes vastuvõetav.

67 Oma argumentide põhjendamiseks väidab hageja samuti, et komisjoni töötajad avaldasid talle survet, eesmärgiga jätta ta Euroopa teadusuuringute projektidest kõrvale. Hageja märgib eelkõige, et tema ja komisjoni vaheline projektiga eDIGIREGION seotud konflikt mõjutab kahte muud projekti – käesoleval juhul projektid ZONeSEC ja INACHUS –, mille puhul teavitas komisjon teisi osalejaid hageja probleemidest Euroopa projektides osalemisel. Nende väidete kinnitamiseks esitab hageja elektroonilise kirjavahetuse.

68 Käesoleval juhul tuleb need argumendid tagasi lükata.

69 Esiteks, mis puutub projektidega ZONeSEC ja INACHUS seotud kirjavahetusse, siis tuleb märkida, et hageja ei nimeta selgelt, millist üksikisikutele õigusi andvat õigusnormi on käesoleval juhul rikutud. Lisaks ei tõenda hageja, et komisjon oleks tegutsenud õigusvastaselt, nii et seda saaks pidada asjaomase õigusnormi piisavalt selgeks rikkumiseks.

70 Seoses sellega tuleb välja tuua, et 12. septembri 2013. aasta e-kirjas, mis oli adresseeritud hageja aktsionärile M. S.-le, mainis projekti INACHUS koordinaator hageja jaoks olulisi komisjoni kommentaare, mida on vaja viivitamatult arutada. Ometi ei ole nende kommentaaride sisu kohta esitatud ühtegi tõendit. Peale selle saadab hageja 17. septembri 2013. aasta e-kirjaga vastusena oma organisatsiooni kirjelduse. Seega on täiesti võimalik, et arutamist vajanud komisjoni kommentaarid käsitlesid just seda puht tehnilist teemat.

71 Samamoodi oli projekti ZONeSEC puhul hageja ise see, kes saatis 15. jaanuaril 2014. aastal projekti koordinaatorile e-kirja, milles mainis varasema äriühingu R. ja Teadusuuringute Rakendusameti vahelisi probleeme, ja tegi ettepaneku muude ettevõtjate kohta, kes võiksid teda asendada juhul, kui need probleemid takistavad ZONeSEC lepingu allakirjutamist. Seejärel saatis projekti koordinaator 25. veebruaril 2014 nimetatud projekti osalistele e-kirja, milles ta viitas keerulistele lahendamist vajavatele eelarveprobleemidele ning märkis, et see viivitus võib tuleneda vajadusest oodata ära Teadusuuringute Rakendusameti otsus hageja kohta.

72 Eeltoodust tuleneb, et hageja esitatud dokumendid ei tõenda kuidagi tema kinnitusi komisjoni väidetavalt halvustava suhtumise kohta.

73 Teiseks esitab hageja e-kirjad, mis on seotud teiste projektidega – käesoleval juhul projektid ClusMED, Global ITV ja INSO 2. Kõnealused dokumendid ei ole siiski asjakohased, sest need ei puuduta hagejat, vaid tema aktsionäri M. S.-i, kes ei ole käesoleva kohtuvaidluse pool. Seda järeldust ei lükka ümber väide, et kogu hagejale tekitatud kahju mõjutab ka nimetatud isikut.

74 Kolmandaks peab hageja kahetsusväärseks asjaolu, et projekti eDIGIREGION raames viivitas komisjon oma surveavalduste abil läbirääkimisi, et hagejat häbimärgistada.

75 Tuleb tõdeda, et läbirääkimised komisjoniga, mis pidid jõudma lõpule 20. märtsil 2013, lõppesid novembris 2013. Samas ei ole tõendatud, et selle aja jooksul oleks komisjon hagejat häbimärgistanud. Vastupidi, eespool punktides 5–10 viidatud toimiku materjalidest nähtub, et juhindudes hea finantshalduse huvidest kasutas komisjon seda aega hageja olukorra üksikasjalikuks uurimiseks seoses projektis eDIGIREGION osalemise tingimustega, toimikus sisalduvate materjalide täpsustamiseks ning hagejale nende põhjuste selgitamiseks, mille tõttu lükati tagasi tema projektis osalemise taotlus.

76 Võttes arvesse toimiku materjale tuleb sedastada, et hageja ei tõenda komisjoni õigusvastase või halvustava tegevuse esinemist.

77 Seetõttu tuleb hageja kahjunõue, mis tugineb tema maine kahjustamisele komisjoni tegevuse tõttu, rahuldamata jätta, ilma et oleks vaja analüüsida, kas kahju ja põhjusliku seose olemasoluga seotud tingimused on täidetud.

78 Teiseks tugines hageja kohtuistungil mittevaralisele kahjule, mis seisneb tema maine kahjustamises vaidlustatud otsuse vastuvõtmise tõttu.

79 Üldkohus meenutab, et 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 44 lõike 1 punktist c koosmõjus artikli 48 lõikega 2 tuleneb, et hagiavalduses tuleb esitada hagi ese ja ülevaade väidetest ning menetluse käigus ei või esitada uusi väiteid, kui need ei tugine faktilistele ja õiguslikele asjaoludele, mis on tulnud ilmsiks menetluse käigus. Samas tuleb tunnistada vastuvõetavaks väide või argument, millega täiendatakse varem otseselt või kaudselt hagiavalduses esitatud väidet ja millel on varem esitatud väitega otsene seos (kohtuotsus, 11.7.2013, Ziegler *vs*. komisjon, C-439/11 P, EU:C:2013:513, punkt 46). Sarnane lahendus kehtib ka väite toetuseks esitatud asjaolu kohta (kohtuotsus, 19.5.2010, Boliden jt *vs*. komisjon, T-19/05, EU:T:2010:203, punkt 90).

80 Hageja esitatud väide, et ta on vaidlustatud otsuse tõttu kannatanud mittevaralist kahju, ei ilmne käesolevas asjas hagiavaldusest ega tugine faktilistele ja õiguslikele asjaoludele, mis on tulnud ilmsiks menetluse käigus. Lisaks ei ole tegemist varasemalt esitatud väite täiendusega. Hagis viidatud mittevaralisele kahjule, mida on analüüsitud eespool punktides 65–76, tuginetakse nimelt komisjoni tegevuse tõttu, mitte vaidlustatud otsusega eksisteeriva seose tõttu.

81 Seega tuleb väide vaidlustatud otsuse vastuvõtmisega seotud mittevaralise kahju esinemise kohta vastavalt 2. mai 1991. aasta kodukorra artikli 48 lõikele 2 tagasi lükata kui uus ja seega vastuvõetamatu väide.

82 Igal juhul, isegi kui eeldada, et tegemist ei ole uue väitega, tuleb tõdeda, et hageja sellekohase nõude suurus ei ole kindlaks määratud ning sellega soovitakse kaudselt tuvastada, et teda ei oleks tulnud projektis eDIGIREGION osalemisest kõrvale jätta. Teisisõnu taotletakse sellise nõudega sisuliselt sama tulemust kui see, millest hageja jäi ilma oma hagiavalduse hilinemise tõttu. Nimetatud nõue näib seega olevat tühistamishagiga tihedalt seotud eespool punktides 46–48 viidatud kohtupraktika tähenduses ning järelikult tuleb see asjaomasele kohtupraktikale tuginedes rahuldamata jätta.

83 Lisaks ei esita hageja ühtegi asjaolu, mis tõendaks tema mainele seoses vaidlustatud otsusega tekitatud kahju. Hageja projektis osalemise taotluse tagasilükkamise otsust kui sellist, olgugi, et see oli ebasoodne, ei saa pidada tema mainet kahjustavaks. Sellise otsuse vastuvõtmisega seotud tagajärjed kuuluvad riskide hulka, millega seisab silmitsi iga informeeritud ettevõtja, kui ta osaleb sellises menetluses. Sellest järeldub, et vaidlustatud otsusega hageja mainele tekitatud väidetav kahju ei ole tõendatud.

84 Seega tuleb mittevaralise kahju hüvitamise nõue – olgu see siis seotud komisjoni tegevusega või vaidlustatud otsusega – rahuldamata jätta.

85 Kõigest eelnevast tuleneb, et hageja kahju hüvitamise nõue tuleb tervikuna rahuldamata jätta, ilma et peaks rahuldama tema nõudeid määrata juriidiline ekspertiis ja nimetada ekspert ning menetlust korraldava meetmega seotud nõuet koordinaatoritelt tunnistaja ütluste võtmise kohta. Samamoodi tuleb rahuldamata jätta hageja nõue Üldkohtu käesoleva otsuse avaldamise kohta.

86 Käesolev hagi tuleb seega tervikuna rahuldamata jätta.

Kohtukulud

87 Vastavalt kodukorra artikli 134 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hageja kahjuks, jäetakse kohtukulud vastavalt komisjoni nõuetele hageja kanda.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kuues koda)

otsustab:

1. Jätta hagi rahuldamata.

2. Mõista kohtukulud välja Holistic Innovation Institute, SLU-lt.

Frimodt Nielsen Dehousse Collins

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 12. mail 2016 Luxembourgis.

Allkirjad